

A World of Secrecy

International political factors and secrecy jurisdictions

av Jarle Aarbakke Tollaksen

Master i statsvitenskap ved Universitetet i Oslo, våren 2016

Masteroppgaven er tilgjengelig her: <http://urn.nb.no/URN:NBN:no-55212>

Denne oppgaven undersøker internasjonale politiske forhold som forklaringsfaktorer for hvilke land som blir skatteparadis, og for grad av finansielt hemmelighold blant disse. Mye av den tidligere forskningen på de politiske forholdene rundt skatteparadis har rettet oppmerksomheten mot de *nasjonale* politiske faktorene, som for eksempel nasjonale institusjoner, politisk system og rettssystem. Denne oppgaven, derimot, tar en ny tilnærming til denne problemstillingen ved å undersøke skatteparadis som et globalt fenomen som bør analyseres ut ifra *internasjonale* politiske faktorer. Med utgangspunkt i rådende internasjonale politiske teorier rundt internasjonalt hierarki, internasjonal avhengighet, geopolittikk og spredning av politiske regimer, utvikler jeg i denne oppgaven et teoretisk rammeverk for å studere i hvilken grad internasjonale politiske faktorer kan forklare hvilke land som blir skatteparadis, i tillegg til grad av finansielt hemmelighold i disse skatteparadisene. Dette rammeverket tar utgangspunkt i at land blir skatteparadis som en bevisst strategi for å øke sin posisjon og innflytelse i det internasjonale systemet, som en form for økonomisk tilkarringsvirksomhet, som en "race-to-the-bottom"-konkurransestrategi, og/eller for å utnytte stordriftsfordeler som finnes i det internasjonale finanssystemet. Ut ifra dette teoretiske rammeverket utledes hypoteser om de internasjonale politiske faktorene som testes i den empiriske analysen i oppgaven.

For å gjennomføre den empiriske analysen konstruerer jeg et eget datasett ved å kombinere ulike datasett fra Verdensbanken, Tax Justice Network, The Tax Foundation og Correlates of War-prosjektet, i tillegg til å samle inn noe data selv fra tilgjengelige kilder. På bakgrunn av tilgjengelige lister og indekser identifiseres 56 skatteparadis. Datasettet som benyttes i oppgaven dekker 202 stater, territorier og jurisdiksjoner, hvorav 51 av disse er skatteparadis. De internasjonale politiske faktorene operasjonaliseres som medlemskap i internasjonale organisasjoner (som mål på plassering i internasjonalt hierarki), formelt avhengighetsforhold til andre stater, regionale skattesatser, avstand fra internasjonalt finanssenter og tetthet av skatteparadis i nær geografisk avstand (som mål på regional opphopning av skatteparadis). I tillegg inkluderes nasjonale politiske faktorer og variabler som fanger opp økonomiske, geografiske og demokratiske forhold i analysen.

Den første delen av den empiriske analysen består i å undersøke hvilke faktorer som har en effekt på sannsynligheten for å være et skatteparadis. Avhengig variabel i denne delen av analysen er om landet er – eller ikke er – et skatteparadis. Den andre delen av den empiriske analysen går ett skritt videre ved å sammenligne de identifiserte skatteparadisene med hverandre på bakgrunn av Tax Justice Networks Financial Secrecy Index, og undersøker dermed hvilke faktorer som har en effekt på grad av finansielt hemmelighold i skatteparadis. Avhengig variabel i denne delen av analysen er landets *Secrecy Score* i Financial Secrecy Index.

Resultatene av den empiriske analysen viser for det første at ingen av de internasjonale politiske faktorene identifisert i denne oppgaven – plassering i det internasjonale hierarkiet, avhengighetsforhold til andre stater, regionalt skattenivå, avstand fra internasjonalt finanssenter, og regional opphopning av skatteparadis – øker sannsynligheten for at et land vil være et skatteparadis. Disse faktorene er dermed ikke særlig gode forklaringsfaktorer for hvilke land som er skatteparadis i dag. De internasjonale politiske faktorene har heller ingen signifikant effekt på grad av finansielt hemmelighold når skatteparadisene sammenlignes med hverandre.

Resultatene viser for det andre at selv om de internasjonale politiske faktorene jeg undersøker i oppgaven ikke har noen signifikant effekt, finner jeg en klar sammenheng mellom flere av de *nasjonale* politiske faktorene, samt de ikke-politiske landkarakteristikkene, og hvorvidt et land er skatteparadis eller ikke og grad av finansielt hemmelighold. Av de nasjonale politiske faktorene er det særlig nasjonale institusjoner og rettssystem som har effekt, mens av de ikke-politiske trekkene ved landene har både befolkningsstørrelse, BNP per innbygger og om landet er en øy eller ikke signifikant effekt. Land som er velstyrte og har høy kvalitet på de nasjonale institusjonene, som har et rettssystem med britisk opphav (Common Law system) og som har en liten befolkning har en høy sannsynlighet for å være et skatteparadis. Når jeg sammenligner skatteparadisene med hverandre finner jeg at å ha høy kvalitet på de nasjonale institusjonene og en liten befolkning henger sammen med høy grad av finansielt hemmelighold, mens det å være en øy og det å ha høy BNP per innbygger henger sammen med lav grad av finansielt hemmelighold.

For det siste viser resultatene at selv om de internasjonale politiske faktorene har lav *forklaringskraft* har de høy *prediksjonskraft*. Det vil si at disse faktorene likevel er nyttige for å kunne forutsi hvilke land som kan utvikle seg til å bli skatteparadis i fremtiden, og er derfor viktige å ta med seg når man utvikler politikk og verktøy for å bekjempe fremveksten av skatteparadiser. De internasjonale politiske faktorene har dermed en praktisk nytteverdi ved å gi retning til politikktutforming for å sørge for at nye land ikke etablerer seg som skatteparadis i tiden fremover.

Hva er så de praktiske implikasjonene av funnene i denne oppgaven? Resultatene av de empiriske analysene peker i alle hovedsak på at det er de *nasjonale* faktorene som forklarer hvilke land som blir skatteparadis, og disse jurisdiksjonenes grad av finansielt hemmelighold. Initiativ som tas for å bekjempe skatteparadis og finansielt hemmelighold bør derfor rettes mot nasjonale forhold, og fokuset bør ligge på å presse disse landene til å *selv* gjennomføre reformer, heller enn å forsøke å endre på de eksterne strukturene skatteparadisene opererer i. Reformene som bør gjennomføres av skatteparadisene innebærer for det første at de inngår omfattende nettverk av informasjonsutveklingsavtaler, og for det andre at disse landene begynner å registrere *egentlige eiere* i sine nasjonale registre. I tillegg er det viktig at andre land fortsetter å utøve press for å få skatteparadis til å gjennomføre nødvendige reformer, men disse forsøkene på å presse frem reformer må være velkoordinerte og multilaterale. Disse initiativene må også inneholde muligheter til å sanksjonere land som ikke tar nødvendige grep, og jeg foreslår i oppgaven å innføre finansielle og kommersielle sanksjoner mot ikke-samarbeidende land proporsjonalt med kostnadene deres skatteparadisaktivitet påfører andre land. Til sammen kan disse grepene presse frem endringer ved å sette en stopper for skatteparadisenes ekspanderende virksomhet, og ta oss et stort skritt nærmere større finansiell åpenhet.